

bilo treba. Ni skoraj mogoče popisati vseh blagih lastnosti tega izvrstnega mladenča.

Na veliko nesrečo svojo zagledal se je v čarobni obraz ohole Rozine, a to ga je popolnoma prerodilo. Pozabivši vse, svet in samega sebe, živel je edino samo le za Rozino; v njej bila so zedinjena vsa njegova čustva in misli. Če kdo, gotovo je ta revni siromak zaslužil imé ubogega sanjača. Cele noči je prečul v mislih na brhko Rozino; v društvih, kjer sta skupaj zadéla, stal je navadno naslonjen na steno v kakem temnem kotu, odkodar so njegove oči, nepremakljivo v njo vprte, sledile vsakemu njenemu koraku. Opeval je Rozinino krasoto in milobo v ljubavnih pesmih polnih tuge, ter pošiljal jej najmileje cvetke vsaki dan. Ves in v vsem se je bil spremenil. Zbegan in raztresen ogibal se je vsakega društva, ter je bil najraji sam. Obleko svojo je ravno tako zanemarjal kakor službo svojo. Poprej ni bilo marljivejšega oficirja od njega; zdaj pa se je zbegan plazil okoli. Dolgo se je govorilo po mestu samo o njegovi ljubezni, ker bila je res posebnega značaja, ter se je slabo vjemala z veter nastimi zavezami našega spačenega časa; marveč spominjala je s svojo romantiko na srčne zaveze vitezov srednjega véka. Eni so ga zastran tega zasmehovali ter rugali se mu; al večina ga je milovala, videvši konec take brezupne ljubezni. Slepó njegovo nagnjenje bilo je res prava nesreča za mladega častnika in za njegovo občespoštovano rodbino. Ni se namreč moglo upati, da bi se kedaj dva toliko različna značaja zedinila. On čutljiv, nježen, odkritosrčen, dobrodušen; — ona pa ohola, hladna, skrivajoča v sebi nekaj tajnega, temnega, groznega, kakor divji neki ogenj. Kdor jo je od bliže in bolj natančno poznal, zgrozil se je nad njo, kakor da bi bil videl pred seboj živo brezno in propást. Taki duhovi so sicer vstvarjeni za velike cilje; al oni so toliko nevarniši, kedar zabredejo s pravega pota, ker tedaj sami sebe in vse, kar je z njimi v zvezi, potegnejo za seboj v propást.

Tovarši nesrečnega mladenča, in celó njegov polkovnik sam, videvši, kako reči stojijo, in predvidevši nasledke strastne lajtenantove ljubezni, pričeli so ga opominjevati, naj bi se zdramil iz svojega osodepolnega zanašanja. Zlasti pa se je za njega pečal neki kapitan, ki je nedavno prestavljen bil iz nekega družega vojnega krdela v polk grof — skega. O njem se je marsikaj govorilo, čemur je on sam dajal povod, ker se je nalašč ogibal svojih tovaršev ter nikdar ni govoril o svojih prejšnjih okoliščinah; s tem pak je ravno toliko bolj probudil vedoželjnost ter obračal na svoje potajstvo in svojo zanimivo osebo tem več pozornost. Govorilo se je o njem, da je pri neki vstaji pod drugim imenom igral znamenito rólo; za gotovo pa je bilo znano, da se je pozneje bojeval v francoski vojski v Algiru, kakor tudi v ruski proti Črkesom, ter se povsod junaško odlikoval. V raznih bitkah je dobil več ran, eno ravno na obraz; vendar je vkljub temu bil najlepši vojak v vsem polku. Z ženskim spolom se ni nikdar družil. Z eno besedo: bil je po občnem mnenju „čuden človek“, in bilo jih je mnogo, ki so trdili, da je preštudiral že vse šole veselega in britkega življenja. Ta kapitan je bil tedaj oni, ki je v nekem častniškem zboru predlagal, naj mladega nesrečnega lajtnanta predstavijo v kak drug polk ter v kako živahno večje mesto, kjer bi se mu v sredi veselega življenja v mestnem šundru ljubavne njegove rane najlaglje zacelile. — Al drugače je bilo odsojeno nesrečnemu mladenču; kapitanova pomoč prišla je prekasno.

Ozrimo se zdaj, predno povest nadaljujemo, še nekoliko na Rozino. Povedati moramo pred vsem, da ona za vso to presrečno ljubezen mladega lajtnanta

čisto nič ni marala. Kakor proti vsakemu hladna in ohola, bila je še v večji meri proti mlademu svojemu častilcu. Celó pošalila se dolgo časa ni nikdar z njim, kar vendar mladi ženski spol tako rad dela. Vse mladenčevo hrepenenje po njeni prijaznosti je ni prav nič brigalo. K nesreči njegovi manjkalo mu je onega silnega duhá in moške kreposti, ki zmaga lepi ženski spol in čemur bi se bila morebiti tudi ona vklonila. Njegova ljubezen in čezmerna vdanost presedala jej je celó, zato ga je tudi odbijala od sebe, — da! še več: s svojim mrzlim obnašanjem, kasneje tudi s svojimi ostrimi šalami in zbodljivimi besedami ga je poslednjič nemilo preganjati jela. Kakor smo že omenili, pošiljal je lajtenant Rozini njej v čast skovane in posvečene pesmice. Jaz sam — dodal mi je prijatelj — bral sem jih, ker so bile priložene ostalim pismom sodnijske preiskave in obravnave; v njih se je očitovale najiskrenejša nedolžna ljubezen, polna neizmerne hrepenenja, pa tudi pregrenke duševne muke. — Akoravno je bil mladi lajtenant v svojem vojniškem poklicu hraber in za vsako junaštvo sposoben, bil je nasprotno v svoji ljubavi plah in boječ ko mlado neskušeno dete. Poslednjič se pa vendar tudi v tem ohrabri. Po besedah pregovora: „korajža veljá“, poprosi mladi častnik nekega dne oholo Rozino za kratek razgovor v njeni sobi, in — in čujmo čudo! — ona v to dovoli. Oj! — da bi pač tega ne bila storila!

Mladeneč pride. Rozino najde sedé na zófi ter zamaknjeno v branje. S pričetka je mladenču zapirala sapa besedo; vendar kmalu se ohrabri, ter prične s preiskrenimi izrazi in s solznimi očmi rotiti ter prositi jo, naj se ga usmili. Navédel jej je zaporedoma, kaj mu srce pára, ter razlil v svoje besede vse, kar ljubezen in obup more navdihniti duši človeški ob najodločnišem času življenja. Ona ga posluša tiho in mirno od konca do kraja; ko preneha govoriti, čaka še malo, ne bi jej li še kaj povedal. — Tihota ta bila je strašna za mladenča! So li otajale iskrene besede njegove ledeno skorjo Rozininega srca?

Slušajmo!

(Dalje prihodnjič.)

Šolske stvari.

Čemu v Kočevji gimnazija?

Obljubili smo unidan, ko je hranilnica kranjska Kočevarjem za njihovo gimnazijo podarila 1000 gold., da kaj več rečemo o tej zadevi.

Pred vsem naj omenimo, da nemška „kočevska gimnazija“ je, kakor se nam iz Dunaja poroča, maslo dr. Klunovo; on je najel agenta, naj dela na to, da Kočevarji napravijo poslopje, vse drugo jim bo vlada privrgla. In delali so ter prišli celó z deputacijo v Ljubljano do hranilnice, in hranilnica je vzela pod svoje peruti nemške Kočevarje s 1000 gold.

Mi ne zavidamo Kočevarjem šol, tedaj tudi gimnazije ne in tudi univerzitet ne, kajti čem več šol, temveč je poduka in véd na svetu. To iz ozira omike in človečanstva sploh. — A še tudi iz ožega ozira jim nismo zavidljivi, kajti ako se Kočevarjem napravi gimnazija in cela gimnazija ali realna gimnazija, potem vsi, katerim je slovenska gimnazija v Ljubljani gnjusoba, lahko gredó v Kočevje in mladi Recherji, Schreyi, Schafferji, Laschani, Kalteneckerji in vsa druga taka množica se ondi napiva nemške kulture.

Vprašanje je potem le: odkod denar za vzdržanje kočevske gimnazije, to je, odkod plača učiteljev, stroški za učne pripomočke itd.? Ako ga dadó dr. Klun in drugi

meceni Kočevarjev, dobro! Vsak ugovor bil bi krivičen, ki bi nasprotoval taki napravi. Ako pa bi vsi ti stroški se plačevali iz državnega denarja, potem moramo protestovati zoper take stroške, kajti državni denar je denar deželá, in med tem tudi denar kranjske dežele.

Ker tedaj bi bil tudi denar naše dežele vmes, moramo vprašati: ali je navadne ali realne gimnazije v Kočevji res tudi treba ali ne?

Kranjska dežela z 463.273 prebivalci ima zdaj 3 gimnazije, in sicer tako, da gorenska stran ima nižjo gimnazijo v Kranji, dolenska pa, kamor Kočevje spada, višjo gimnazijo v Novem mestu. Kako daleč je iz Kočevja v Novomestu, to vsak vé.

Če štejemo prave Kočevarje, jih ne soštejemo po vseh kotih več nego 20.323; naj jih pride sama „jungfrava Germanija“ štet, ne bode jih naštela več, in še 400 manj, kajti samo v kočevski fari je najmanj 400 slovenskih duš.

Odštejmo tedaj 20.000 nemških Kočevarjev od cellega gori imenovanega zneska kranjskih prebivalcev, tedaj bi 443.273 Slovencev (Nemcev v Weissenfelsu in drugod je tako malo, da jih šteti ni vredno) imelo le 3 gimnazije, 20.000 nemških Kočevarjev pa eno posebno za-se. Tù naj memogredé omenimo še to čudno prikazen, da v nobenem drugem kranjskem okraji ni toliko žensk v primeri z moškimi kakor v kočevskem, kajti ko so lani šteli vse prebivalce (tedaj tudi Slovence) v kočevskem okraji, našteli so jih 38.106, med temi pa 22.420 žensk in le 15.686 moških. Ako tedaj od 20.000 gori naštetih pravih Kočevarjev odštejemo po tej razmeri ženske, ktere ne hodijo v gimnazijo, ostane moških le kakih 8233, in za te hoče dr. Klun ustanoviti lastno gimnazijo?!

Pa vzemimo statistiko na dalje v roke in poglejmo, koliko Kočevarjev, to je, Vollblut-Kočevarjev hodi v gimnazijo in realko? Letopis lanske gimnazije novomeške nam jih kaže 6, realke ljubljanske tudi 6, in gimnazije ljubljanske 2 — tedaj celih 14, reci: štirinajst Kočevarjev. In za teh 14 glav mede dr. Klun Kočevarjem maslo gimnazije?

Pa nam morebiti poreče kdo: bodo pa drugi obiskavali kočevsko gimnazijo? Razen gori imenovanih mladih Recherjev itd. bode težko ktereга mikala njihova — kakor Kobè pravi — „grda sodrga starjevine frankonske krpane s slovenskimi županci“.

Čem bolj tedaj statistiko obračamo, tem bolj se nam smešna zdi ideja kočevske gimnazije.

Pa je morebiti obrtnijstva (industrije) in kmetijstva toliko, da, kedar bode realna gimnazija v Kočevji, bodo Kočevarji v veliki množici vrel v gimnazijo?

O kmetijstvu ne govorimo nič, ker kočevska zemlja sama po sebi ni ugodna kmetijstvu. Al tudi z obrtnijstvom se ne vkvarja Kočevar. Kakor se judje ne pečajo s kmetijstvom in obrtnijstvom, ampak najbolj le s kramarijo, tako tudi Kočevarji, zato Kočevarje po svetu radi imenujejo „kranjske jude“ in tisti Dunajčanje, ki niso pogledali čez Štefanov turn, Kočevarje celó imenujejo „Kraner“, ki jim pomaranče in drugo tako robo prodajajo in ž njo veliko svetá obhodijo. Da se Kočevarji res tudi z obrtnijo ne vkvarjajo, kaže ogled po njihovih krajih. Kje je kaka fabrika razen kočevske na pol podrte glažute? Edino v vaseh Neu- und Altfriesach v Koprivniški fari volno predejo ter belo sukno in kočevski loden izdelujejo — pa to še v Kolpi Slovincem mongati dadó. Tudi živinoreja je tukaj na taki stopinji, da se Bogu smili. Delalci se kladijo po svetu, doma zemljo obdelujejo ženske, a kako! — živine ni videti druge, nego prav tršaste buše. Kako malo je Kočevarjem mar za živinorejo, to se prav očitno

razvidi iz tega, da vsako zimo prodadó na tisoče centov mrve „Kranjcem“ — očitvidno tedaj, da bi lahko še enkrat toliko goved redili, a tudi bolje gnojili polje. Prav prazen je tedaj izgovor, da se Kočevarji domá ne morejo rediti. Le delati nočejo. Zato tudi služi le malokter Kočevar ali Kočevarica — zato so delalci ondi zeló dragi.

Kamor koli tedaj pogledamo, nikjer ne dobimo odgovora: čemu bi bila gimnazija ali realka v Kočevji? Zato tudi mislimo, da ministerstvo ni nikoli mislilo na to, da bi se v Kočevji napravila gimnazija, in da le dr. Klun je Kočevarjem to misel vcepil, kajti razen „Tagblatta“ nihče ne vé o tem nič. Če pa bi vendar kak minister od te strani se silil v to, bode mu dolžnost, preiskati šolske razmere na Kranjskem ter stvariti 400.000 Slovincem na Kranjskem slovensko gimnazijo; misliti mu je tudi na slovensko vseučilišče za blizo poldrugi milijon slovenskega naroda; če je pa državna blagajnica res bogata, naj pripomore k napravi več ljudskih šol, kjer so občine prerevne, da jih same napraviti ne morejo.

Dopisi.

Iz Dunaja 12. marca. — Kako se suče sedanji „reichsrath“, ki ne more ne živeti ne umreti, kažete Vam najbolj dunajski „Pressi“; obe strašno protivni sedanjemu ministerstvu, mislé, da grof Hohenwart pot gladi federalizmu, obrekujete silno svoje lastne privržence v „reichsrathu“, češ, da nimajo poguma naskočiti ministerstva, — da taki poslanci in pa nič, — da le čakajo Mesija, da bi jih rešil njihovih zadreg in jim vlil kaj politične modrosti v možgane itd. Že to, da tabor nasprotnikov naših — tabor nemških decembristov je ves izbehan, je našim poslancem znamenje, da se stvar na bolje obrača, čeravno djanskih dokazov za to še do zdaj nobena dežela nima. Da ministerstvo pred vsem skuša spravo doseči s Čehi, to je čisto naravno, kajti če oni popustijo pasivnost in stopijo djansko v kolo akcije, potem tudi ves „december“ drug obraz dobí. Dr. Rieger je že večkrat se menil z grofom Hohenwartom. — Stara „Presse“ pa se je vsaj prezgodaj grozila, češ, da je postava kranjskega deželnega zbora zaradi slovenskega jezika v šolah že potrjena. Vohóni njeni ljubljanski nastavljajo povsod ušesa, in vse, kar poberó kjerkoli, brž nesó za resnico na pošto. Ne tajimo pa tega, da — kolikor sem jaz zvedel — so tudi naši poslanci že z nekterimi ministri se prav prijazno in odkritosrčno se razgovarjali o deželnih razmerah. Tako z ministrom pravosodja, ko so prišli njemu še z besedo priporočat prošnjo deželnega zbora in društva „Slovenije“ zaradi po Jančjih in Vevških dogodbah obsojenih. Iz vsega jako zanimivega razgovora so naši poslanci tudi razvideli to, da minister dr. Habietinek temeljito pozná česke razmere, in ker so naše dokaj podobne českim, je lahko razumel tudi naše. — Kar se tiče postave zaradi šolskega jezika, moremo res od pravičnega ministra dr. Jireček-a pričakovati pravične rešitve; al da bi ministri, ki so le še malo časa v svojem poslovanji, mógli že zdaj na sto strani vse tako rekoč „z rokavov“ iztresti, tega zahtevati vendar ne more nihče, ki vé, da minister mora vsaj enkrat brati to, kar cesarju v potrjenje priporoča. — Slišal sem tudi od nekega našega gosp. poslanca, ki je bil v pisarnici ministerstva kmetijstva, kako veseli so ondi izvrstne statistike poljedelske, ki jo je za lansko leto predložila družba kmetijska kranjska, izdelano po gosp. Šolmajerju. Šolmajerjevo delo hvalijo vsi gospodje v ministerstvu za najbolje med vsemi statistikami družih dežel, zato pa tudi ta spis s živahno pohvalo gré iz ene roke v drugo. To je pa tudi na čast družbi